

2. Антонова О.Є. Педагогічна креативність у структурі педагогічної обдарованості вчителя / О. Є. Антонова // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. Ін-ту інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки: У 2-х ч. – Київ-Вінниця, 2011. – Вип. 69. – Ч. 2. – С. 11–17.
3. Барышева Т. А. Психолого-педагогические основы развития креативности / Т. А. Барышева, Ю. А. Жигалов. – СПб. : СПГУТД, 2006. – 268 с.
4. Вишнякова Н. Ф. Креативная акмеология. Психология высшего образования : монография : в 2-х т. / Наталья Федоровна Вишнякова. – Т. 2. Прикладная креативная акмеология. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Мн. : ООО «Дэбор», 1999. – 300 с.
5. Воронцова Ж.В. Особливості самореалізації студентів в умовах університетського середовища / Ж.В. Воронцова // Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2010. – Вип. XXIII. – С.25-33.
6. Голюк О.А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи І ступеня / О.А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA : вісник Польськоукраїнської науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я.А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – С. 38–42.
7. Голюк О.А. Особливості підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки в контексті реформування вищої освіти України / О.А. Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: зб. мат. наук.-практ. конф.– Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип.4. – С. 437-440.
8. Голюк О.А. Становлення суб'єктної позиції майбутніх вихователів ДНЗ та вчителів початкової школи в процесі фахової підготовки / О.А.Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 6-8 квітня 2016 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 275-279.
9. Демченко Е.П. Формирование креативной компетентности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Е.П.Демченко, Ивета Кепуле // «Young Scientist» («Молодий вчений»). – 2018. – № 5.2 (57.2). – Мау/Травень. – С.28-35.
10. Зінковський Ю., Мірських Г. Креативність – фрактал сучасної парадигми вищої технічної освіти / Ю. Зінковський, Г. Мірських // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 14–20.
11. Каплінський В.В. Наукова лабораторія педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу як школа формування професійної компетентності / В.В. Каплінський, Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. – № 48. – 2016. – С. 59-64.
12. Каплінський В. В. Орієнтація вищого навчального закладу на забезпечення якості освіти / В. В. Каплінський, Н. І. Лазаренко // Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики: зб наук. робіт. – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2016. С.– 111-114.
13. Креативность как ключевая компетентность педагога : монография / под ред. М.М. Кашапова, Т.Г. Киселевой, Т.В. Огородовой. – Ярославль: ИПК «Индиго», 2013. – 392 с.
14. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.
15. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу / Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – Вип. 47. – С. 18-23.
16. Лазаренко Н. І. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. І. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175.
17. Любчак Л.В. Використання технології тренінгу в формуванні комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / Зб. Наук. Пр. – Вип. 47. – Київ – Вінниця, 2017. – С.70-75.
18. Морозов А.В. Креативная педагогика и психология / А.В. Морозов, Д.В. Чернилевский. – М. : Академический Проект, 2004. – 560 с.
19. Lazarenko N. I. Higher Education in Ukraine: Ensuring the Quality of Education / N. I. Lazarenko, V. V. Kaplinski // International Scientific-Practical Conference Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences: Conference Proceedings, December 28-29, 2016. Kielce: Holy Cross University. – P.98-101.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Вероніка Утямишева, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Інна Ковалько, заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель-методист вищої категорії, вчитель початкових класів Агроніміченської СЗШ І-ІІІ ст..

*Науковий керівник: О.А.Голюк, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL REQUIREMENTS FOR THE CREATIVE ACTIVITY AND PERSONALITY OF THE TEACHER IN THE CONTEXT OF THE EFFECTS OF PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Veronika Utyamysheva, bachelor`s student

I.Kovalko, lecturer

Vinnitsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті висвітлено проблеми педагогічної творчості як складової інноваційної діяльності педагога. Розглядаються визначення поняття «творча особистість», аналізуються інноваційні процеси, які слугують творчому розвитку особистості. Розглянуто професійно значущі якості особистості педагога. Дана стаття містить інформацію про умови розвитку творчого потенціалу особистості та вимоги до особистості педагога на сучасному етапі розвитку освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічна майстерність, значущі якості особистості педагога, педагогічна творчість, педагогічні здібності, готовність до педагогічної діяльності.

Abstract. The article deals with the problems of pedagogical creativity as a component of the innovative activity of the teacher. The definition of the concept of "creative personality" is considered, innovative processes are analyzed that serve the creative development of personality. The professionally significant qualities of the teacher's personality are considered. This article contains information on the conditions for the development of creative potential of the individual and the requirements for the personality of the teacher at the present stage of development of the educational process.

Key words: pedagogical skill, significant qualities of the teacher's personality, pedagogical creativity, pedagogical abilities, readiness for pedagogical activity.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства творчий підхід до виконання професійної діяльності є показником інтенсивного розвитку педагогічної праці. Здатність педагога впроваджувати творчість у власну діяльність – один із найголовніших критеріїв професійної придатності вчителя. Однією з вимог до особистості педагога є здатність допомагати вихованцям відкривати особистий творчий потенціал, який міг би стати поштовхом до саморозвитку і самовдосконалення особистості учнів у всіх сферах життєдіяльності. «Творчістю можна називати не суму отриманих знань, а особливу спрямованість інтелекту, особливий зв'язок між інтелектуальним життям особистості і проявом її сил в активній діяльності», – таке визначення творчості надавав відомий педагог Василь Сухомлинський [22, с.209].

Необхідність формування та розвитку у педагога творчої особистості визначається впровадженням інноваційних підходів у навчально-виховний процес, сучасними тенденціями в розвитку дошкільної та початкової освіти, започаткуванням та використанням новітніх технологій, що мають випереджувальне значення у процесі навчання і виховання підростаючого покоління [1-18; 20; 21; 22].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безпосередній вплив учителя на формування особистості дитини завжди займав особливе місце у психолого-педагогічній науці.

Творча діяльність педагога завжди була у центрі уваги багатьох вітчизняних і

зарубіжних вчених. Теоретичні та методологічні основи даної проблеми відображені у працях таких класиків педагогічної науки, як Я. Коменський, К. Ушинський, С. Русова, В. Сухомлинський. Щодо педагогів-сучасників, то дана проблема розглядалася у працях Л. Артемова, А. Богуш, О. Богініч, Л. Божович, Е. Вільчковський, Л. Калмикова, О. Кононко, Т. Люріна, А. Алексюк, О. Мороз та ін.

Проблеми творчої діяльності вчителя в Україні нині досліджують І.А.Зязюн, О.М.Пехота, М.І.Сметанський, С.О.Сисоєва, Н.В.Кічук, В.І.Загвязинський та інші. Розвиток творчої особистості педагога як складову професіоналізму, майстерності, культури, розглядають О. Бондаревська, В. Гриньова, І. Зязюн, І. Ісаєв та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Діяльність педагога можна назвати творчою тоді, коли її межі охоплюються нестандартним вирішенням поставленої проблеми та втіленням власних креативних ідей у життя. Творча особистість, особистість учителя чи вихователя повинна володіти певним набором якостей, а саме:

- впевненістю у власних силах;
- рішучістю;
- умінням не зупинятися на досягнутому;
- креативністю мислення;
- бути в змозі впроваджувати нове «своє», опираючись на традиційні методи навчання і виховання;
- умінням не лише висловлювати, а і без сумнівів відстоювати власну думку;
- високою самоорганізацією.

Більшість науковців схиляється до думки про те, що творча особистість у своїй діяльності знаходить задоволення в більшій мірі від процесу, а не від конкретного результату або кінцевої мети [1; 5; 23; 24].

Мета статті. З'ясувати сутність поняття «творча особистість», обґрунтувати, які чинники впливають на її розвиток; визначити, які психолого-педагогічні вимоги ставляться до особистості педагога; за яких умов відбувається розвиток творчого потенціалу особистості педагога.

Виклад основного матеріалу. Центром у реформуванні освітнього процесу, в модернізації освіти має бути лідер, педагог-дослідник як педагог нового покоління — соціально зріла, всебічно розвинена творча особистість, яка майстерно володіє усіма можливими педагогічними методами та прийомами.

Розвиток творчого потенціалу особистості педагога буде здійснюватися за певних умов:

1. Забезпечення теоретичної бази (формування наукового світогляду під час вивчення навчальних предметів, оволодіння сучасною педагогічною та психологічною теорією).

2. Уміння варіативно використовувати методи, прийоми, форми навчання та виховання залежно від конкретних ситуацій, оволодіння технікою і технологією розв'язання педагогічних завдань.

3. Спонування до творчого розв'язання педагогічних завдань, в основі якого лежить віра в можливість вихованця, позитивне ставлення до педагогічної діяльності, «незадоволеність» уже досягнутим, потреба в самовдосконаленні тощо.

4. Розвиток здібностей, необхідних для творчої діяльності: пізнавальної активності, самостійності, уміння визначити альтернативу очевидному, аналіз й оцінювання варіантів, прогнозування, висування гіпотез тощо. Індивідуалізація підготовки фахівця є важливою умовою розвитку творчої особистості, а формування готовності до самовдосконалення та розвиток особистісних якостей є визначальним напрямом реформування педагогічної освіти [1; 2; 3; 8; 9; 10; 14].

Творча діяльність педагога, як і творча особистість, реалізується в діяльності. Саме в процесі діяльності формуються різноманітні важливі професійні риси майбутнього вчителя, відбувається всебічний розвиток особистості. У результаті розвитку особистості як суб'єкта діяльності формується цілеспрямованість, незалежність, самореалізація, чітке розмежування засобів і прийомів дій [19, с.168].

Творчій діяльності педагога притаманні вирішення суперечностей, проблемних ситуацій; наявність об'єктивних (соціальні, матеріальні) та суб'єктивних (знання, уміння, професійні навички, індивідуальні особливості, мотивація, творчі уміння) умов для творчості. [21, с. 6-8]

Взявши за основу уже існуючу концепцію, педагог реалізує у ній свої творчі та інтелектуальні можливості і стає співавтором. Саме тому творча діяльність вимагає особливих здібностей, індивідуальної волі, самостійності й почуття особистої відповідальності. Педагог, проявляючи свої творчі здібності, впливає на вихованців і, таким чином, розвиває себе, свою культуру, творчість, удосконалює професійну майстерність.

Висновки. Отже, діяльність сучасного педагога охоплює сутність і закономірності такого явища, як творчість. Творча діяльність зумовлена всією варіативністю психолого-педагогічних зв'язків вчителя й учня, учнівського колективу, їхньою спільною творчою діяльністю, яка спрямована на розвиток творчої індивідуальності кожного з них. За сприятливих конкретних умов педагогічної праці найвища результативність педагогічної творчості виявляється у позитивному розвитку сформованості творчої особистості вихованців та зростанні рівня творчої педагогічної діяльності вчителя.

Список використаних джерел:

1. Білоус В., Лазаренко Н., Коломієць А. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі / В. Білоус, Н. Лазаренко, А. Коломієць // Витоки педагогічної майстерності / Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 2017. – Вип. 19. – С. 60-66. – (Серія «Педагогічні науки»).
2. Голюк О. Методичні аспекти розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку / Оксана Голюк, Наталя Пахальчук / Transformations in Contemporary Society: Humanitarian Aspects: monograph. – Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – С. 223-229.
3. Голюк О. А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи І ступеня / О. А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – С. 38-42.
4. Голюк О.А. Становлення суб'єктної позиції майбутніх вихователів ДНЗ та вчителів початкової школи в процесі фахової підготовки / О.А.Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 6-8 квітня 2016 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 275-279.
5. Голюк О.А. Характеристика типів розвитку творчої уяви дітей старшого дошкільного віку / О.А.Голюк, Н.О.Пахальчук // Наука і інновації в сучасному світі: освіта, виховання, фізичне виховання і спорт : в 2 кн. К 1 : монографія / [авт.кол. : Безрукова Н.П., Львович І.Я., Преображенский А.П. и др.]. – Одеса : КУПРИЕНКО СВ, 2017 – Гл. 3. – С. 67-91.
6. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
7. Демченко О.П. Виховні ситуації в особистісно зорієнтованому просторі початкової школи : монографія / О.П.Демченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 416 с.
8. Демченко Е. П. Одаренный ребенок как личность с особыми потребностями в инклюзивном пространстве учебного заведения / Е.Демченко, О. Зайцева // SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume II, May 26th -27th. – 2017. – С. 61-71.
9. Демченко О. П. Суб'єктність соціально обдарованої особистості в культурно-освітньому просторі / О. П. Демченко // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Том IV : Психологія обдарованості. – Випуск 12. – Київ-Житомир : Вид-во Жду ім. І.Франка, 2016. – С. 78-90.
10. Жовнич О. В. Блог-технології як засіб оптимізації процесу формування англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Київ – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – Вип. 44. – С. 318–321.
11. Жовнич О. В. Дидактичні переваги і новітні тенденції застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті // Молодь і ринок : щомісячний наук.-пед. журнал. – Дрогобич. – 2016. – № 7. – С. 150–155.
12. Казьмірчук Н.С. Формування готовності вчителів до реалізації принципу наступності дошкільної і

початкової ланок освіти// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць. – Випуск 38. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – С. 155-159.

13. Каплінський В.В. Наукова лабораторія педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу як школа формування професійної компетентності / В.В.Каплінський, Н.І.Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – № 48. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД». – С.13-19.

14. Коломієць А. М., Лазаренко Н.І. Концептуальні засади розвитку наукової діяльності педагогічного університету на сучасному етапі розвитку суспільства / А.Коломієць, Н.Лазаренко, Є.Громов // Освітній простір України : Науковий журнал. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – Вип. 9. – С. 74-80.

15. Король А.В. Штучний інтелект як засіб співпраці з педагогами, батьками та громадськістю в інноваційному освітньому середовищі / А.В. Король // Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 08-09 листопада 2018 р.) / редкол.: О. П. Демченко, Н. О. Комарівська, Л. В. Любчак, Л. А. Присяжнюк ; за заг. ред. О. А. Голук. Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2018. Вип. 1. – С. 94 – 98.

16. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід’ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.

17. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу / Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – Вип. 47. – С. 18-23.

18. Лазаренко Н. І. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. І. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175.

19. Основи педагогічної творчості та майстерності / за заг. ред. Н. В. Гузій. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 168 с.

20. Родюк Н.Ю. Педагогічні ідеї професійної підготовки вчителів початкової школи в країнах Заходу / Н.Ю. Родюк // Inovativnyy vyiskum v oblasti vzdelaivania a socialnej prace. – Sladkovicovo: Vysoka skola Danubius, 2017. – С. 150–153.

21. Сисоєва С.О. Творча педагогічна діяльність вчителя : ознаки і методи / С.О.Сисоєва // Обдарована дитина. – 2005.– №4.– С. 6-8.

22. Сухомлинський В.О. Вибрані твори у п’яти томах / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т.1. – 209 с.

23. Holiuk O. et al. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR CREATIVITY DEVELOPMENT IN MATHEMATICALLY GIFTED ELEMENTARY STUDENTS //Problem space of modern society: philosophical-communicative and pedagogical interpretations. Part II. – 2019. – С. 580.

24. Lazarenko N. I. Higher Education in Ukraine: Ensuring the Quality of Education / N. I. Lazarenko, V. V. Kaplinski // International Scientific-Practical Conference Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences: Conference Proceedings, December 28-29, 2016. Kielce: Holy Cross University. – P.98-101.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ТВОРЧОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ

Тетяна Щеглова, здобувач ступеня вищої освіти «магістр».

Науковий керівник: Л.М. Онофрійчук, кандидат педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR CREATIVE EDUCATION OF SENIOR PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN BY THE MEANS OF UKRAINIAN MUSIC FOLKLORE

Tatyana Shcheglova, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті висвітлено важливість підготовки майбутніх педагогів до творчого виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку засобами